

Aan:
de voorzitter en leden van
provinciale staten van Drenthe

Assen, 5 maart 2009
Ons kenmerk 10/5.7/2009002423
Behandeld door de heer J. Jumelet (0592) 36 54 58
Onderwerp: Provinciale aanpak kredietcrisis op korte termijn

Geachte voorzitter/leden,

Aanleiding

De wereldwijde kredietcrisis en economische recessie beginnen op grote schaal hun sporen na te laten: op wereldschaal, nationaal, regionaal en in onze provincie. De gevolgen worden ook in Drenthe zichtbaar door terugloop in bedrijvigheid en werkgelegenheid en een oplopende werkloosheid. De specifieke kenmerken van de economische structuur (sectorstructuur, veel MKB) in Drenthe maakt dat de effecten op dit moment relatief nog meevallen. Naar de toekomst echter is het helder dat ook in Drenthe de werkloosheid de komende tijd sterk zal oplopen ten gevolge van de teruglopende economie. Door de specifieke sectorstructuur lijkt Zuidoost-Drenthe op dit moment de meest kwetsbare regio.

De provinciale invloed binnen het speelveld van de kredietcrisis is weliswaar beperkt, maar wij willen ons passend bij onze rollen, taken en mogelijkheden maximaal inzetten voor de belangen van onze provincie.

Doelen

Uitgangspunt voor het college is en blijft de ambitie van ons collegeprogramma. Onze langetermijndoelstellingen gericht op het realiseren van duurzame ruimtelijke en economische structuurversterking, transitie naar een kenniseconomie en verbetering van de voorwaardenscheppende infrastructuur blijven ook in deze tijden van crisis onverminderd actueel.

In navolging van het rijk en andere overheden willen wij een maatregelenpakket samenstellen, dat bijdraagt aan het realiseren van deze ambitie. Dit door zaken waar mogelijk versneld uit te voeren of het intensiveren van beleid/maatregelen. Hierbij maken wij onderscheid tussen korte (start 2009) termijn en de periode vanaf 2010.

Kaders

De rijksaanpak van de economische crisis is nog in ontwikkeling. Uitgangspunt is om ons maatregelenpakket waar mogelijk zoveel mogelijk aan te laten sluiten bij initiatieven van het rijk. Als provincies trekken wij in IPO-verband ook in dit dossier gezamenlijk op richting het rijk. Dit heeft ook geleid tot een gezamenlijke brief van 25 februari aan het ministerie van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK), die wij als college onderschrijven (zie bijlage).

Ook in SNN-verband trekken wij, mede op basis van het SER-advies in gezamenlijkheid op om te komen tot maatregelen in noordelijk verband.

Op dit moment kan de doorwerking van de kabinetsmaatregelen in relatie tot het Provinciefonds en gemeentefonds in verband met de kredietcrisis nog niet worden ingeschat. Daarom gaan wij vooralsnog uit van de bestaande financiële kaders daar waar het gaat om het versnellen van projecten. Daar waar nodig om de versnelling en intensivering te realiseren, zal extra menskracht ingehuurd moeten worden.

Eventuele intensiveringsmaatregelen hebben een relatie met het Stimuleringsfonds Drentse projecten en met de PMJP-ILG-middelen. Het Stimuleringsfonds is de voedingsbron voor een aantal belangrijke beleidskaders en -programma's van onze ambitie, zoals het Klimaat & Energieprogramma en de Kadernota uitwerking RSP+ Drenthe. Daarbij speelt eveneens een rol dat de dividendopbrengsten van Essent meerjarig geraamd staan in de begroting. Met uw staten zijn afspraken gemaakt over storting van de dividendopbrengsten in het Stimuleringsfonds en deze te reserveren voor de programmaperiode tot 2020 voor de cofinanciering van de projecten RSP+. Daar waar het gaat om het intensiveren van beleid of nieuw beleid moet in elk geval een afweging worden gemaakt binnen het spelregelkader van het Stimuleringsfonds.

Het college wil nu met u in discussie over de in deze brief verwoorde denklijn en uitgangspunten met betrekking tot versnellen en intensiveren van beleid. Op basis van deze discussie zal het college in de vergaderingen van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie bij u terugkomen met uitgewerkte voorstellen inclusief financiële implicaties. De komende weken zal ook gesproken worden met de betrokken externe partners (gemeenten, sociale partners en anderen).

Het college heeft, gezien de urgentie, onderscheid gemaakt in maatregelen die direct versneld kunnen worden uitgevoerd en intensiveringsmaatregelen voor de iets langere termijn. De maatregelen die direct kunnen worden uitgevoerd betreffen maatregelen waarvan zeker is dat zij vóór 1 september 2009 in uitvoering zullen zijn. Het betreft hier alle maatregelen die in lijn zijn met het collegeprogramma en waarvoor financiële dekking binnen de begroting aanwezig is.

Bij de keuze voor deze maatregelen zijn de criteria tijdig, tijdelijk en effectief leidend geweest. Ook hebben wij ons hier zoveel mogelijk gericht op het beleid dat het rijk voorstaat. Dit houdt in dat er wordt ingezet op versterking van de economische groei, het scheppen van substantiële werkgelegenheid en het bereiken van doelen op het gebied van duurzaamheid, innovatie en energie.

De maatregelen die direct kunnen worden uitgevoerd zijn de volgende.

Intensivering bereikbaar en verkeersveiligheid

Het PUP wordt gescand op versnelling van projecten. In 2009 zullen versneld verkeerskundige studies uitgevoerd worden. Hierdoor worden de uitvoering van projecten versneld voorbereid, zoals de N374 bij Borger en de N371 bij de Smildes.

Ook onderzoeken wij samen met rijk en gemeenten de versnelde aanleg van fiets- en landbouwtunnels in de N48. Op het gebied van het verkeer over de provinciale wegen wordt een onderzoek ingesteld naar incident management en de toepassing van de daarmee samenhangende dynamische bewegwijzering.

De Drentse vaarwegen kunnen de beroeps- en recreatievaart nog beter bedienen als de bediening (op afstand) van bruggen en sluizen verder wordt geautomatiseerd. Dit betekent dat diverse bruggen en sluizen hiervoor geschikt gemaakt worden en dat reconstructies en aanpassingen noodzakelijk zijn.

Intensivering projecten energie en klimaat

In het kader van het programma Klimaat & Energie wordt er gewerkt aan het behalen van de doelen die genoemd zijn in het Collegeprogramma 2007-2011 en het Energie Akkoord Noord-Nederland dat met het rijk is afgesloten. Voor dit programma is budget gereserveerd vanuit het Stimuleringsfonds Drentse projecten

Vanuit het programma Klimaat & Energie worden de volgende onderdelen versneld uitgevoerd.

- 100.000 woningenplan

In noordelijk verband is afgesproken om in 2015 65.000 bestaande woningen met minimaal 2 energielabels verlaagd te hebben. In relatie tot de kredietcrisis wordt nu in noordelijk verband ingezet op het versneld met 2 energielabelstappen verbeteren van de energetische waarde van 3.000 bestaande woningen in 2009/2010. Voor de realisatie van de aanpak van deze 3.000 woningen is het nodig een fonds op te zetten. Hiervoor is het naast provinciale financiering nodig om menskracht vrij te maken om dit fonds voor 1 september 2009 gerealiseerd te krijgen.

- 100.000 voertuigenplan

In noordelijk verband worden in het kader van het 100.000 voertuigenplan versneld 21 vulstations voor duurzame transportbrandstoffen gerealiseerd. Voor de provincie Drenthe geldt dat wij dan 7 vulpunten versneld gaan realiseren. Wij stellen hiervoor de benodigde middelen beschikbaar uit het programma Klimaat & Energie. Wel dient voor deze versnelde realisatie van deze vulpunten extra menskracht vrijgemaakt te worden. Hiervoor is in 2009 extra financiering nodig.

- Geothermie Zuidoost-Drenthe

In het kader van de kredietcrisis wordt ook versneld het masterplan Gefaseerde invoering geothermie in Zuidoost-Drenthe ten behoeve van de tuinbouw, opgesteld. Wij treden in dit verband in overleg met de ministeries van Volkshuisvesting, Ruimtelijke Ordening en Milieubeheer (VROM) en Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit (LNV) teneinde afspraken te maken over het afdekken van financiële risico's verbonden aan het doen van boringen naar aardwarmte.

- **Duurzame innovatieve verlichting langs provinciale infrastructuur**
Op het gebied van technologische innovaties bij infrastructurele projecten wordt gedacht aan projecten met duurzame energieopwekking. Het toepassen van windturbines en zonnepanelen op daken van provinciale gebouwen geven een positieve impuls aan de voorbeeldfunctie die de provincie Drenthe daarmee uitstraalt. Ook het versneld verwijderen van overbodige lichtmasten en bestaande verlichting vervangen door duurzame (sensorgestuurde) LED-verlichting is hier een onderdeel van.
- **Project Tusschenwater**
Dit betreft een groot project met betrekking tot het aanleggen van een strategisch drinkwaterwingebied en de hermeandering van de Hunze, oostelijk van Zuidlaren. Door extra geld te reserveren in de Voorjaarsnota van 2009 is versnelling mogelijk.

Versnelde inrichting ecologische hoofdstructuur

Wij zullen de grootschalige inrichting van ecologische hoofdstructuur (EHS) versnellen naar 2009/2010. Mede door het, via voorfinanciering (met provinciaal geld) van ILG-middelen en schuiven tussen ILG deelbudgetten en EHS-inrichtingsprojecten, in de tijd naar voren te halen. Projecten die versneld (in 2009) worden uitgevoerd zijn de natuurlijke herinrichting van de beek Langeloër Stukken in de herinrichting Roden/Norg (2009), de aanleg van de bufferzone zuidelijk van het Bargerveen ten zuiden van Klazienaveen (2009-2010) en de inrichting van de Runde (2010). De voorfinancieringsmiddelen voor 2009 zijn beschikbaar, die voor 2010 moeten nog in de begroting van 2010 opgenomen worden.

Gelijktijdig zullen wij in overleg treden met het ministerie van LNV om bovenop de genoemde maatregelen de eventuele herschikking van ILG-middelen tussen de provincies (plaatsvindend in het kader van de landelijke midterm-review van het ILG) naar voren te halen.

De Drentse vaarwegen vormen een onlosmakelijk onderdeel van het Drentse landschap en zijn van groot belang voor de vaarrecreatie. Investeringsprojecten hierin zijn onder andere het aanbrengen van natuurvriendelijke oevers, het realiseren van de ecologische hoofdstructuur en het ontwikkelen van klimaat- en landschapsdoelen, zoals de aanpak van de verdrogingproblematiek.

Bodemsanering

De onderhandeling tussen VNG/IPO/VROM over de verdeling van het bodemsaneringsbudget voor de periode 2010-2014 zijn in een afrondend stadium beland. Het rijk heeft zich bereid verklaard het Wbb-budget 2010-2014 eerder beschikbaar te stellen. Als zij dat doet dan zijn wij in staat het programma 2010-2014 versneld te realiseren.

Ter indicatie gaat het om een rijksbudget van ca. 5 miljoen. Veel projecten worden uitgevoerd in cofinanciering. Gerekend met een multiplier 2 komt dat op een investering van 10 miljoen. Grofweg de helft is verplicht voor de langlopende saneringen, nazorg, en dergelijke. Daar is geen versnelling in te behalen.

Belangrijke opgave in de komende periode is de aanpak van spoedlocaties. Deze kunnen wij naar voren trekken. Hiervoor zullen wij (tijdelijk) extra menskracht aan moeten trekken. Dat is financieel verantwoord aangezien wij de komende periode extra apparaatskosten krijgen. Wat betreft de uitvoering van saneringen op deze locaties kunnen wij aansluitend doorpakken. Bij cofinanciering is de beschikbaarheid van middelen van derden van belang. Als wij bereid zijn om - waar nodig - voor te financieren, is de versnelling goed te realiseren.

Versnelling concrete gemeentelijke projecten stads- en dorpsvernieuwing en stagnerende woningbouw

Wij staan positief tegenover provinciale cofinanciering van concrete integrale gemeentelijke plannen tot stads- en dorpsvernieuwing indien dit tot versnelling van de uitvoering (in 2009-2010) zal leiden. Concrete voorbeelden van dergelijke plannen waarvoor wij statenvoorstellen (tot allocatie van middelen uit het Stimuleringsfonds Drentse projecten) in voorbereiding hebben, zijn Coevorden/Binnenvree en Ontwikkeling Stadscentrum Hoogeveen. Voor beide wordt binnenkort over de subsidie besloten en dit zal leiden tot besteding en uitvoering.

Daarnaast hebben wij een externe projectleider aangesteld die samen met gemeenten, corporaties en marktpartijen een inventarisatie maakt van stagnerende woningbouwprojecten. Deze inventarisatie wordt eind maart 2009 afgerond. Vervolgens wordt in nauw overleg met overheden en marktpartijen, zorgvuldig gezocht naar effectieve maatregelen die passen bij de huidige situatie op de woningmarkt. Voor het goed functioneren van de woningmarkt vinden wij het belangrijk dat wordt geïnvesteerd in de kwaliteit van woningvoorraad, zowel in bestaande als nieuwe woningbouw. Wij richten ons daarbij expliciet op de vraagzijde van de woningmarkt. Tevens willen wij het Actieplan vrijkomende agrarische bedrijven, in het kader van het pMJP, versneld in gang gaan zetten.

Daarnaast zetten wij in op het treffen van intensiveringsmaatregelen die vóór medio 2010 in uitvoering zullen zijn. Om tot een goede uitwerking van deze maatregelen te komen zullen wij met u in overleg treden, maar ook met andere overheidspartners, het bedrijfsleven en externe deskundigen. Dit moet leiden tot een effectief en reëel pakket aan maatregelen. De hierna genoemde maatregelen zullen door ons verder worden uitgewerkt.

Scholing

Hoewel de werkloosheid naar verwachting snel zal oplopen, wordt op de langere termijn structurele krapte op de arbeidsmarkt voorzien. Door middel van scholing kan men de mensen die werkloos (dreigen te) raken inzetbaar houden voor de arbeidsmarkt. Hierdoor wordt de inzetbaarheid van mensen wordt vergroot, maar ook de overgang naar een andere baan wordt vereenvoudigd. De primaire verantwoordelijkheid voor deze scholing ligt bij werknemers en werkgevers.

Wij nemen de regierol op ons teneinde verschillende partijen met betrekking tot het bijscholen en/of omscholen van personeel bijeen te brengen. Om kennisverlies tegen te gaan zijn maatregelen nodig. Het betreft zowel bestaande als nieuw te ontwikkelen instrumenten. Wij zetten in op het ontwikkelen van regionale scholingsprogramma's door het bijeenbrengen en ondersteunen van onderwijsinstellingen, sociale partners en regionaal bedrijfsleven. Tevens zullen wij inzetten op het verkrijgen van subsidies uit het Europees Sociaal Fonds (ESF) voor de financiering van deze scholingspro-

gramma's. Omdat in Drenthe de werkgelegenheid zich vooral bevindt in het MKB, is er extra organiserend vermogen nodig om scholingsprogramma's op te zetten en uit voeren. Mogelijk kan Drenthe in dezen dienen als pilot provincie. Daarnaast willen wij het project Leren en werken Drenthe continueren en intensiveren met als doel, dat meer mensen gebruik maken van EVC- en duale scholingstrajecten.

Monumenten

Wij willen cofinanciering beschikbaar stellen op het terrein van monumentenonderhoud. Hiervoor dient het rijk te komen met nieuwe voorstellen voor het rijksprogramma 2010-2011. Als Drenthe willen wij hier een impuls aan geven. Voorwaarde is wel dat Drenthe zeggenschap over het restauratieprogramma houdt.

Een voorbeeld van een project dat uitgevoerd kan worden is de restauratie van 14 rijksmonumenten in Veenhuizen. Een (gedeeltelijke) voorfinanciering door de provincie zou kunnen leiden tot versnelling van de uitvoering. Door de geclusterde ligging van deze rijksmonumenten zou aan de restauratie een werk-leertraject kunnen worden gekoppeld.

Herstructurering bedrijventerreinen

Het ministerie van Economische Zaken (EZ) heeft 100 miljoen naar voren gehaald voor het versneld uitvoeren van herstructureringsprojecten. Wij zetten ons ervoor in dat een deel van dit budget voor Drentse herstructureringsprojecten wordt aangewend. Daarnaast zijn wij tevens bereid om voor concrete plannen cofinanciering beschikbaar te stellen. Er zijn 3 bedrijventerreinen aangemeld voor versnelde herstructurering en waarover overleg wordt gevoerd met het ministerie van EZ. Ten eerste de herstructurering van fase 2b van bedrijventerrein de Wieken in de gemeente Hogeveen. Hier kan de uitvoering van de herstructurering versneld worden van 2011-2012 naar medio 2010. Daarnaast komen mogelijk ook bedrijventerreinen Bargermeer 3, en de Tweeling voor versnelde herstructurering in aanmerking.

Ondersteuning kredietmogelijkheden bedrijven

Teneinde MKB-bedrijven met perspectief te kunnen ondersteunen willen wij als Drenthe met de NOM de mogelijkheid onderzoeken voor kredietfaciliteiten.

Versnelling procedures

Een veel genoemd knelpunt in verband met het versnellen van maatregelen is de stroperigheid van diverse procedures. Wij ondersteunen dan ook het IPO-voorstel tot het instellen van een taskforce, die onderzoek doet naar versnelde behandeling en afdoening in het kader van vergunningaanvragen met betrekking tot nieuwe bedrijven of uitbreidingsplannen. Daarnaast gaan wij ervoor zorgen dat we als provincie facturen sneller betalen. Tevens kan de al reeds geplande revitalisering van het provinciehuis na uw akkoord medio dit jaar beginnen, om ook hiermee een positief economisch effect te bereiken. Ook zullen wij in overleg treden met diverse gemeenten om te trachten procedures te versnellen van projecten waarvoor de benodigde middelen reeds gereserveerd zijn. Voorbeelden van dergelijke projecten zijn de aanleg van ecoducten bij de N48 en A28, de realisatie van de vaarverbinding Erica-Ter Apel, herstructurering van het glastuinbouwgebied Emmen en het Wild Life Resort Griendtsveen.

Vervolg

Met deze brief hebben wij u een eerste visie gegeven op de manier waarop wij maatregelen willen treffen om de negatieve gevolgen van de kredietcrisis te beperken. Over de geschetste strategische lijn gaan wij met u in gesprek in de vergadering van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie van 11 maart a.s. De uitkomsten van deze discussie worden, evenals de uitkomst van overleg met externe partijen en nadere maatregelen van kabinet en op SNN-niveau, plus Drentse partijen, vertaald in een concreet pakket van maatregelen. Wij zullen u in de vergaderingen van de Statencommissie Bestuur, Financiën en Economie rapporteren over de voortgang en leggen u het uiteindelijke programma ter besluitvorming voor bij de behandeling van de Voorjaarsnota 2010.

Hoogachtend,

gedeputeerde staten van Drenthe,

, secretaris

, voorzitter

Bijlage(n):
jk/coll.

Inzet provincies bij aanpak economische crisis

Het Interprovinciaal Overleg heeft na het Overhedenoverleg een nieuwe inventarisatie gemaakt van de inzet van de twaalf provincies bij de aanpak van de economische crisis. Alle provincies werken aan de voorbereiding en uitvoering van een maatregelenpakket. Tijdigheid, tijdelijkheid en effectiviteit zijn daarbij belangrijke criteria. Uit de inventarisatie blijkt dat de provincies hoge prioriteit toekennen aan maatregelen die de economische recessie bestrijden. In dit overzicht wordt een samenvattend overzicht gegeven van de ambities van de provincies (1).

Daarnaast worden knelpunten in het rijksbeleid gesignaleerd (2). De oplossing van deze knelpunten is belangrijk ter ondersteuning van de provinciale inzet. Voor het oplossen van de knelpunten doen wij voorstellen.

Tenslotte signaleren wij in dit overzicht dat een aantal kansrijke coalities tussen rijk en provincies mogelijk zijn bij het ontwikkelen van maatregelen (3). Wij stellen voor dat de betrokken departementen en de provincies deze kansrijke mogelijkheden op korte termijn nader uitwerken.

1. Ambities van de provincies

Alle provincies zijn doordrongen van de noodzaak om maatregelen te nemen om de gevolgen van de economische crisis voor huishoudens en bedrijven te verminderen en een bijdrage te leveren aan een snel herstel van de economische ontwikkeling. Elke provincie kiest een eigen aanpak, aansluitend bij regionale kansen en mogelijkheden.

Alle provincies zijn bereid om voorgenomen investeringen naar voren te halen. Daarbij wordt onder andere gedacht aan ruimtelijke investeringen, infrastructuurprojecten, energieprojecten en revitalisering van bedrijventerreinen. De meeste directe mogelijkheden hebben de provincies bij eigen investeringsprojecten. Voor zover de provincies procedures kunnen versnellen, zullen ze dat doen. Provincies zijn waar mogelijk ook bereid om voor te financieren. In verschillende provincies wordt intensief samengewerkt met gemeenten en het bedrijfsleven. Enkele provincies hebben uitgewerkte plannen voor garantiefondsen, bijvoorbeeld voor het op gang houden van de woningbouw. De gezamenlijke provincies starten een taskforce om de vergunningverlening waar mogelijk te versnellen. Provincies zetten in op versnelling van de betaling van facturen.

De totale omvang van de maatregelen is moeilijk in te schatten, omdat de maatregelenpakketten deels samen vallen met reguliere investeringsprogramma's. Wij schatten in dat met de maatregelenpakketten een incidentele impuls is gemoeid van enkele honderden miljoenen euro's (versnelling en additionele impuls) bovenop de reguliere investeringsprogramma's.

Wij streven ernaar om begin maart een compleet beeld te kunnen geven van het additionele stimuleringsprogramma van de provincies.

2. Knelpunten

2.1 Knelpunt EMU-saldo provincies

Het EMU-saldo voor geheel Nederland zal volgens de laatste inzichten van het CPB in 2009 rond het toegestane tekort van 3% BPP uitkomen en in 2010 ruim daarboven. Al bij de signaalwaarde van een tekort van 2 % BBP dienen er maatregelen te worden genomen. Bij deze signaalwaarde wordt dan ook gekeken wat de bijdrage van provincies, waterschappen en gemeenten aan dat tekort is. Volgens de begrotingen 2009 van de provincies komt het gezamenlijk EMU-saldo van de provincies uit op een tekort van € 935 miljoen. Dit is meer dan het dubbele van de maximale referentiewaarde van circa € 400 miljoen voor de provincies. Daarbij is nog geen rekening gehouden met extra investeringen die samenhangen met de maatregelenpakketten die de provincies ontwikkelen.

Dit tekort van de decentrale overheden bestaat eigenlijk alleen op papier. Provincies en gemeenten zijn wettelijk verplicht om een sluitende begroting op te stellen op basis van het baten-lastenstelsel. Zij hebben dus geen tekorten. De tekorten zijn alleen het gevolg van een andere berekeningswijze, namelijk op basis van het kasstelsel.

Voorstel

Voor de lagere overheden een hoger EMU-tekort toestaan dan de macro referentiewaarden die alleen op papier tot een tekort leiden. Provincies, gemeenten en waterschappen hebben geen tekorten in het baten-lastenstelsel. Als deze verruiming niet wordt toegestaan kunnen de investeringsprogramma's van de provincies maar ten dele worden uitgevoerd.

2.2 BTW bij cofinanciering rijksinfrastructuur

Als provincies financieel bijdragen aan versnelde aanleg c.q. reconstructie van een rijksweg moeten zij die bijdrage leveren inclusief BTW. De rijksoverheid kan deze BTW niet compenseren en rekent met een bijdrage van de regio inclusief BTW. Provincies kunnen hiervoor formeel geen recht claimen op het BTW-Compensatiefonds. Er zijn echter voldoende argumenten die hiervoor een "niet formeel" recht op BTW-compensatie rechtvaardigen (bereikbaarheid, economische ontwikkeling). Deze problematiek speelt bij diverse projecten in Nederland, waarbij rijk, provincies en gemeenten samenwerken aan de realisatie van infrastructuur. De bereidheid tot cofinanciering in de aanleg van rijksinfrastructuur wordt hierdoor beperkt.

Een voorbeeld is het plan voor versnelde verbetering van de N18 die van groot belang is voor de regio Twente/Achterhoek. De kosten voor het project bedragen € 294 miljoen (inclusief BTW). De regio draagt in totaliteit € 130 miljoen bij (waarvan € 21 miljoen BTW).

Voorstel

De regionale bijdragen aan rijksprojecten voor BTW-compensatie in aanmerking laten komen. De bereidheid van regionale partners om bij te dragen in rijksprojecten wordt daarmee vergroot.

2.3 Procedures (innovatieve) projecten regionaal economisch beleid moeten worden versneld en versoberd

Versnellen en versoberen rijksprocedures bij besluitvorming over (innovatieprojecten) regionaal economisch beleid (Pieken in de Delta) is mogelijk en wenselijk. Na lokale en regionale besluitvorming zorgt nationale toetsing voor onnodige vertraging.

Voorstel

Voor een oplossing op korte termijn: breng Pieken in de Delta onder de regeling Omnibus Decentraal.

Toelichting

Subsidieverlening aan bedrijven moet voldoen aan de eisen die de Europese Commissie stelt, anders is sprake van verboden staatssteun. Tot voor kort vroegen decentrale overheden ieder voor zich en soms zelfs per project goedkeuring aan de Europese Commissie. De provincies hebben op het gebied van Onderzoek, Ontwikkeling en Innovatie de handen ineen geslagen en hebben gezamenlijk goedkeuring gevraagd en gekregen van de Europese Commissie voor een Omnibus Decentraal. Alle provincies moeten op grond van de Awb hun eigen subsidieregeling maken (wat 7 provincies en het Samenwerkingsverband Noord Nederland inmiddels ook hebben gedaan). Deze regelingen hoeven echter niet meer door Brussel te worden goedgekeurd. In dit voorstel worden de middelen voor Pieken in de Delta onder de Omnibus Decentraal gebracht. Daarvoor moet het budget (tot en met 2015) dat Brussel heeft goedgekeurd voor de Omnibus Decentraal wordt verhoogd met het budget van Pieken in de Delta. Die verhoging moet door Brussel worden goedgekeurd. De verwachting is dat deze goedkeuring snel kan worden verworven na de goedkeuring die de Omnibus heeft verkregen.

2.4 Rol MKBA in Nota Ruimteprojecten/ MIRT

Blijkens een tussentijdse evaluatie van het Nota Ruime Budget speelde de MKBA bij de selectie van de 23 projecten geen doorslaggevende rol. Wel is er veel kritiek op het gebruik (zware procedure, te weinig toegesneden op kwaliteitsaspecten en integraliteit, oneigenlijk gebruik als input voor politieke discussie). De onduidelijke positie van de MKBA (is niet wettelijk vereist) zorgt voor veel discussie en dus voor vertraging.

Voorstel

Mede gelet op de aanbevelingen van de Commissie Elverding is de meeste efficiency en effectiviteit te bereiken door:

- In de verkenningfase vroegtijdig een "lichte" maar wel op alle aspecten en mogelijke projectalternatieven betrekking hebbende MKBA uitvoeren ter ondersteuning van de besluitvorming over een financiële bijdrage (taakstellend bedrag);*
- indien het Nota Ruimte project is opgenomen in het MIRT-projectenboek, de MKBA laten samenvallen met de in het MIRT-spelregelkader gewenste procedure;en*
- in de uitwerkingsfase/ planstudiefase de uitwerking van de businesscase combineren met een KBA om alternatieven te optimaliseren of nieuwe alternatieven uit te werken die beter scoren. In deze fase moet het maatschappelijke nut niet meer ter discussie staan.*

Hiermee kan de focus in het project sneller worden bereikt en wordt de ondersteuning van de MKBA bij de besluitvorming transparanter ingevuld.

2.5 Diverse problemen bij innovatie in duurzame energie

Veel provincies melden kansrijke projecten die betrekking hebben op innovatie in duurzame energie. Tegelijkertijd worden hierbij knelpunten gesignaleerd die spoedige realisatie in de weg staan. Kansrijke provinciale initiatieven dreigen daardoor op korte termijn niet van de grond. Deze knelpunten zijn:

- het ontbreken van een nationaal fonds voor energie-investeringen waaruit simpel en snel decentrale projecten kunnen worden ondersteund;
- problemen bij het verwerven van bancair krediet;
- milieueisen bij investeringen in installaties voor biomassa (emissie / afvalstoffen).

Voorstel

Rijk en provincies brengen op korte termijn problemen nader in beeld en werken oplossingen uit.

2.6 Kredietfaciliteiten zorginstellingen

Enkele provincies melden knelpunten met kredietfaciliteiten voor investeringen van zorginstellingen. Het huidige pakket van maatregelen van het rijk is in een aantal gevallen niet toereikend. Provincies vinden dat hier een primaire verantwoordelijkheid voor de rijksoverheid ligt.

Voorstel

Op basis van knelpuntenanalyse aanpassing maatregelen rijk overwegen.

3. Kansrijke coalities tussen rijk en provincies

Ruimtelijke investeringen

Van het Nota Ruimtebudget dat in 2014 afloopt is inmiddels 216 miljoen euro toegewezen aan 11 projecten. Nog dit jaar wordt het resterende budget toegekend aan de overige van in totaal 23 projecten. Voorgesteld wordt om na te gaan of binnen deze selectie van Nota Ruimteprojecten versnelling te bereiken is door het NR-budget naar voren te halen en in 2009-2011 beschikbaar te stellen.

De mogelijkheden voor versnelling blijken groter, wanneer niet alleen de NR-projecten, maar ook andere uitvoeringsgerede projecten van nationaal belang (zoals de nationale sleutelprojecten) in beschouwing worden genomen. Per landsdeel zijn verschillende projecten aan te wijzen, waarvoor daadwerkelijk in 2009 en 2010 investeringen kunnen worden gedaan. De provincies zijn bereid om per project met het rijk te overleggen over het naar voren halen van de provinciale cofinanciering.

In dit verband zien de provincies ook genoeg mogelijkheden om tot een versnelling van infrastructurele rijksprojecten in de eigen provincie te komen.

Een alternatieve mogelijkheid is om in te zetten op een succesvolle snellere realisatie van integrale projecten voor gebiedsgerichte ontwikkeling. Geplande investeringen inzetten op integrale projecten is namelijk kosteneffectiever dan inzetten op sectorale projecten. Verspreid over het land kunnen bijvoorbeeld 10 tot 15 projecten worden benoemd, waarin de kenmerken van ISV, BLS, Nota Ruimte, MIRT en Deltaprogramma samenkomen. Voor dit gezamenlijke ruimtelijke investeringsprogramma wordt de looptijd van deze rijksbudgetten waar nodig verlengd tot 2020. Wet- en regelgeving wordt zodanig aangepast, dat deze projecten vanaf 2010 uitgevoerd kunnen worden. Bouwsector, woningcorporaties en andere investeerders moeten tot participatie worden bewogen.

Programmatische versnelling van ISV3 en BLS

De transformatie- en herstructureringsopgaven in de woningbouw en stedelijke vernieuwing zijn groot en gebaat bij continuïteit. Het versneld inzetten in de jaren 2010 en 2011 van de in de meerjarenramingen 2010-2014 opgenomen budgetten voor ISV3 (793 miljoen euro) en BLS (235 miljoen euro) draagt daaraan bij. Enkele provincies ondersteunen de rijksbudgetten in de huidige collegeperiode al met eigen middelen en zijn bereid deze indien nodig naar voren te halen.

Herstructurering bedrijventerreinen

Het kabinet stelt voor de herstructurering van bedrijventerreinen (n.a.v. advies Taskforce Noordanus) 400 miljoen euro beschikbaar in periode 2009-2014. De meeste provincies zijn al actief betrokken bij de herstructurering van bedrijventerreinen en stellen hiervoor zelf ook relatief grote bedragen aan cofinanciering beschikbaar. Inventarisatie wijst uit dat het mogelijk is om in 2009-2011 in bijna alle provincies herstructureringsprojecten versneld tot uitvoering te brengen (waaronder de pilotprojecten). Daarmee is een investering gemoeid van ongeveer een half miljard euro bij een verwachte rijksfinanciering van 70 tot 200 miljoen. De provincies zijn bereid met het rijk te overleggen over hun aandeel in de cofinanciering van deze projecten. Ook is goede afstemming nodig met gemeenten en marktpartijen. Versnelling van de herstructurering is soms van invloed op de ruimtewinst en transformatiemogelijkheden van andere gebiedsopgaven in de regio.

Restauratie rijksmonumenten

Er is nog een omvangrijke restauratieachterstand. Provincies willen samen met het rijk deze achterstanden aanpakken. Een aantal provincies is bereid met het rijk te overleggen om een nieuw rijksprogramma (2010-2011) te ondersteunen met een cofinancieringspercentage van 20 à 25%. Om restauraties op korte termijn door de eigenaren gefinancierd te krijgen en te kunnen uitvoeren, moet het totale aandeel van de overheden per project hoog zijn (ongeveer 90%). De provincies willen bij cofinanciering zeggenschap in het restauratieprogramma in de eigen provincie.

Bodemsanering

De onderhandelingen van IPO en VNG met het rijk over het rijksbudget voor bodemsanering 2010-2014 zijn in een afrondend stadium. De provincies zien beperkte mogelijkheden om sneller uitvoering te geven aan de bodemsaneringsplannen als dit budget versneld beschikbaar wordt gesteld in de periode 2009-2011. Het gaat dan vooral om de rijksfinanciering van bodemonderzoeken voor de spoedeisende locaties.

Verschillende saneringen (niet spoedeisende verontreinigingen) kunnen snel worden uitgevoerd, wanneer niet hoeft te worden gewacht op financiële bijdragen van andere (markt)partijen en ook de provincie een grotere financiële bijdrage levert. Enkele provincies zijn bereid hierover met het rijk te overleggen. Bodemsanering speelt vaak een rol in de ruimtelijke ontwikkelingen van een gebied. Het eerder beschikbaar stellen van rijksbudgetten en provinciale cofinanciering kan het proces van planvorming en uitvoering versnellen. Dit hangt mede af van de actie van gemeenten of projectontwikkelaars.

Stimuleringsprogramma voor onderhoud en energiebesparing in woningen en gebouwen

Het rijksprogramma 'Meer met Minder' is onderdeel van het kabinetsprogramma Schoon en Zuinig en voorziet in advisering over energiebesparende maatregelen en de financiering daarvan. Verschillende provincies sluiten hierop aan met eigen energiebesparingplannen, waarin maatregelen door de provincie zelf worden gesubsidieerd. Het gaat in elk geval om initiatieven in de drie noordelijke provincies, Overijssel, Utrecht, Zeeland en Limburg. Het ministerie van VROM/WWI overweegt om met steun van de institutionele beleggers een kredietfaciliteit op te richten, waarmee particulieren onder garantstelling van het rijk een voordelige lening kunnen afsluiten voor het aanbrengen van energiebesparende maatregelen in hun woning (isolatie; dubbel glas e.d.). Een nadere afstemming met de provinciale initiatieven is gewenst. De provincies kunnen een rol vervullen bij een goede afstemming van de verschillende overheidsprogramma's. De meerwaarde van bovengenoemde kredietfaciliteit kan aanmerkelijk verhoogd worden, indien ook het onderhoud aan woningen in de regeling wordt betrokken.